
Média jako člen rodiny?

Vanda Vaníčková

Níže popsaná informační lekce není ryze knihovnickou záležitostí, nýbrž v praxi ověřeným výstupem diplomové práce pedagogického zaměření. Vzhledem k tematickému zaměření je ale zároveň platná i v knihovně. Oproti původní verzi jsem se snažila podívat na lekcí více z pohledu knihovny a přidat práci s beletristickými texty. Jedná se pouze o náznak, který však potvrzuje, že knihovny mají díky svým „pokladům“ velké možnosti, jak naučit, pobavit, zaujmout.

Anotace: Informační lekce je zaměřená na vliv médií na mezilidskou komunikaci a vztahy v rodině. Účastníci pracují s beletristickým i autentickým textem, diskutují, obhajují své názory, tvoří. Lektorka využívá různé didaktické metody, obměňuje formy práce (samostatná, skupinová, společná).

Cílová skupina, maximální počet účastníků, časová dotace: SŠ, 2. stupeň, 45 (60) minut.

Cíl lekce: Žák popíše vliv médií na mezilidské vztahy a na příkladech doloží rozdíly mezi minulostí a současností.

Klíčové kompetence: komunikativní, sociální a personální.

Průřezová témata: mediální výchova, osobnosti a sociální výchova.

Vzdělávací oblast: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace.

Očekávaný výstup: „*Uvědomovat si význam nezprostředkovaných mezilidských vztahů (rodinných, partnerských) kontrastujících s šablonovitou nabídkou zobrazenou v mediálních produktech.*“ (Rámcový vzdělávací program pro gymnázia, 2007, s. 79.)

Pomůcky: znělky seriálů (mp3), flipchart a fixy

nebo nástěnka, nakopírované texty.

Struktura a obsah lekce:

Evokace:

Brainstorming: *Co ovlivňuje naši komunikaci s druhými, se společností?*

- Správnou odpovědí jsou pro potřeby této informační lekce „médiá“ (různé komunikační kanály, sociální sítě, informace, volný čas...);
- **diskuze** dle reakcí žáků, snaha aktivizovat;
- následující dvě aktivity vedou k zamyšlení nad médii a mediálními produkty v našich životech → „běžné“; rozebrat při diskuzi → *Uvědomění si významu.*

Hlášky z filmů a seriálů: *Jaká známá seriálová či filmová hláška podle vás zlidověla?*

- Práce ve dvojici;
- všechny zapisovat na flipchart (nástěnku).

Hudební kvíz: *Poznáte seriálové melodie?*

- Samostatná práce, na konci společně vyhodnocení;
- ukázky mp3: Nemocnice na kraji města, Přátelé, Beverly Hills 902 10, Chůva k pohledání, Pokémon;
- **diskuze** nad odpověďmi → Měli jste problém poznat melodie? Proč ano/ne? (Snaha dostat se k tomu, že mediální svět je pro nás běžný, ovlivňuje náš volný čas atd.)

Práce s textem:

- účastníci se rozdělí na dvě poloviny, každá skupina má jiný text (pro SŠ bez autora a doby → zkusit poznat);
- samostatná četba;
- před četbou: *Text si pozorně přečtěte. Připravte si ústně, jak byste obsah převyprávěli ostatním. Zkuste pojmenovat, jakou atmosféru obecně se autor patrně snažil vyjádřit;*

- **úkoly k textu jsou výchozí pro diskuzi** shrnující chování v rodinách dříve – tj. v době, kdy dnešní média neexistovala nebo nebyla masivně rozšířená – a dnes. Snaha popsat s účastníky vliv médií na rodinnou atmosféru, trávení volného času, sdílnost apod.;
- nepodsouvat názor – je-li naopak někdo, kdo vliv nepocituje, zapojit ho, nechat ho argumentovat;
- *A jak je tomu dnes? Jak to chodí u vás doma?...*

„A když jsem si večer lehl, tak maminka se posadila ke mně na pelest, byla tma a my jsme si povídali, to mám velice rád. A maminka začala vypravovat o tatínkovi, co dělal, když byl malý. Tehdá, když byl tatínek v mém věku, tak ještě s jinými hochy utekl z domova, jelikož chtěl jít do Afriky. Vzali si s sebou jídlo a dobrodružné knížky a tatínek doma odcizil cukr a knížku.“

(Poláček, Karel. Bylo nás pět. 1. vyd. 1946.)

„Za letních krásných večerů, když nebe jasné, krásné bylo, hvězdy požáry házely, sedla si babička ráda s dětmi ven pod lípu. Dokud byla Adélka maličká, posadila si ji na klín, Barunka s chlapci stáli u kolenou. To ani jinak být nemohlo; jak babička cosi vypravovat začala, musely se jí dívat všechny přímo ve tvář, aby jim ani slůvko neušlo. Babička jim povídala o světlých andělích, již tam nahoře přebývají a ty světla lidem rozžehují. Děti obracely zraky své k jasným nebesům, kde se třeptily tisíce tisíců světél, malých míhavých i velikých lesknoucích se v barvách nejkrásnějších.“

(Němcová, Božena. Babička. 1. vyd. 1855.)

Společný text:

- „názorový protipól“ předešlých textů;
- dobrovolník/vybraný přečte nahlas nebo napopírovat;
- **diskuze:** *Souhlasíte s názorem autora? Cítíte vliv televize podobně, nebo naopak úplně rozdílně? Stávají se média členem rodiny?*

(...) Během diskuse padl jeden velice zajímavý návrh: že **televize nahrazuje dřívější rodinný krb**. Tato myšlenka se mi velice zalíbila. A plně s tím kolegou, který ji vyslovil, souhlasím. A mohu si to dokázat i na svém rodinném zázemí, kdy cca od osmé hodiny večerní se naše rodina schází k pravidelnému sledování televize. U toho se buď v době reklam, když je pořad zajímavý, nebo i během děje, když to náhodou nestojí za nic, řeší mnoho záležitostí. A když se člověk na tu večerní pohodu podívá, hned se mu připomene salon s krbem někdy před sto lety, jen záře nemá barvu zlatorudou ale spíš namodralou. A romantický zvuk praskání hořících polen byl nahrazen všemožnými zvuky, které mluvený film nabízí. Oproti krbu má televize jednu výhodu. Nemusí se do ní přikládat palivo. To za vás udělají hodiny na měřáku někde dole v suterénu. Na druhou stranu, oheň nezpůsobuje celkovou otupělost myšlenek bombardovaných nátlakem reklam a přehloupých pořadů. (Zdroj: <http://kcjl.wordpress.com/2008/10/16/studentsky-diskusni-klub-workshopy-komunikacnich-dovednosti/>)

Volné psaní: *Jaký by byl svět bez televize?*

- 2 minuty (SŠ) nebo podle aktuální situace;
- četba vybraných ukázek, diskuze.

Reflexe:

- uzavření tématu, zhodnocení atmosféry, vlastní práce, dotazy.

Evaluace lekce:

Při realizaci ve školním prostředí se lekce ve druhém ročníku gymnázia vydařila. Atraktivní a aktuální téma žáky bavilo. Nynější popis je inovovaný o práci s beletrií. Lekce bez uměleckých textů byla obsahově chudší a z organizačního hlediska zbylo ke konci hodiny cca 10 minut. I přes navržené rozšíření programu doporučuji připravit do zásoby další texty o „atmosféře rodinného krbu“.

Literatura:

KOPECKÝ, K. *Pracovní listy pro podporu výuky*

-
- komunikační a mediální výchovy*. In: Komunikační výchova [online]. 31. 10. 2012 [cit. 3. 7. 2013]. Dostupné na WWW: <http://komunikacnivychova.upol.cz/index.php/ke-staeni/cat_view/77-pracovni-listy/>
- NĚMCOVÁ, Božena. *Babička*. In: SOUČEK, Tomáš. Český-jazyk.cz aneb studentský underground [online]. 2003 – 2013 [cit. 3.7. 2013]. Dostupné na WWW: < <http://www.cesky-jazyk.cz/citanka/bozena-nemcova/babička-2.html#ixzz2Xy2y6Asb>>
- POLÁČEK, Karel. *Bylo nás pět*. Praha: Albatros, 2000. 188 s. ISBN 80-00-00858-0.
- Rámcový vzdělávací program pro gymnázia*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2007. 100 s. ISBN 978-80-87000-11-3.
- Inspirace pro seriálové znělky
– server www.youtube.com